

N:o 5.

Af Herr A. F. Helander: Om beräkning af allmänna vägars längd efter hela mil och tiondedelar af mil, samt om resekostnadsersättningars bestämmande efter denna beräkningsgrund.

De nya författningarna om mått och vikt hafva bibehållit milen vid dess förut varande längd, och innehålla ingenting om huru milen lämpligen bör delas. Länge åtnöjde man sig med, såsom yttersta fördelning, en half "fjerdingsväg", eller en åttendedel af milen, men småningom sträcktes fördelningen än längre. På åtskilliga ställen stannade man emellertid icke vid att halvera hvarje föregående del, utan fördelade halfmilen i tre i stället för uti två delar, och fick sålunda sjattedelar af milen, hvilka sannolikt, ehuru jag det icke bestämdt känner, vidare delats till tolfte delar. Slutligen har man i senare åren trott sig göra en god gerning och befordra reda dermed, att man undantagsvis fördelat milen i tiondedelar — ja somligstades i hundradedelar —, hvilket förfarande, då det ej tillämpats öfverallt, naturligtvis ej kunnat annat än i stället öka villervallan. Man har sålunda, i ett och samma län, helt nära hvarandra, afstånd emellan gästgifvaregårdar upptagna till $1\frac{1}{2}$, $1\frac{1}{3}$ och $2\frac{1}{10}$ mil, o. s. v. Olägenheterna här af kunna väl icke hänföras till dem af svårare beskaffenhet, men äro dock af så pass betydelse, att de böra undanröjas, helst det kan ske utan någon nämnvärd möda, och utan att någon annan olägenhet deraf uppkallas.

Det har varit vanligt att på vägkartor utmärka afstånden i hela och halfva fjerdingsväg, hvarigenom man någorlunda lätt fått summan af flera dylika afstånd, när man velat underrätta sig om distansen emellan ställen, mera aflägsset från hvarandra belägna. I mån som andra, blandade, bråkdelar af milen begagnas, försvåras onödigtvis sammanläggningen och otydliggöras afståndsuppgifterna på kartorna, hvilka senare måste upprättas i liten skala för att vara lätt användbara. Vidare försvåras härigenom ganska betydligt skjutslegans uträkning, helst legan numera utgår till varierande belopp, och förspilles, likaledes onödigt, tid för uppsättande och granskning af reseräkningar, o. s. v. För att inse detta må man

Bih. till Riksd. Prot. 1873. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 1 Häft. 3

sammanlägga ofvan uppgifna tal $1\frac{1}{3}$, $1\frac{1}{6}$ och $2\frac{3}{10}$, hvaraf summan, $6\frac{1}{10}$ mil, först erhålles efter någon liten räkneoperation, som troligen icke af hvar och en så särdeles lätt eller hastigt åstadkommes. Använder man i stället, uteslutande, decimaldelningen, så har man talen 1,9, 1,8 och 2,3 mil, hvilkas sammanläggning till sex mil hvem som helst ganska hastigt verkställer. Äro talen flera blir vinsten i tid desto påtagligare. Likaså är förhållandet med uträkningen af skjutslegan. Skulle denna för de 2 första distanserna vara 1,20 R:dr, men för den tredje 1,50 R:dr milen, saknar man, vid begagnande af vanliga bråktal, fördelen af att genom hastig sammanläggning underlätta räkningen ($1\frac{1}{3} + 1\frac{1}{6}$), utan måste räkna legan för hvarje distans, då man får denna till 7,90 R:dr, hvaremot, vid användande af decimalbråk, distanstalen för en och samma skjutslega per mil lätt sammanläggas ($1,9 + 1,8$), och man får såsom resultat 7,89 R:dr. Denna senare räkning underlättas ock mycket derigenom, att legan för en tiondedels mil ögonblickligt finnes, så att endast enkel multiplikation deraf med decimalen erfordras, för att finna beloppet för hvilken tiondedel som helst. Uppenbart är väl således, att milens fördelning uteslutande i tiondedelar skall i flera afseenden bereda mycken lättnad. Jag anser likväl icke att påbud härom nödvändiggör de så kallade milstolparnes borttagande. Dessa, hvilka, såsom bekant är, utvisa hvarje fjerdedels mil, må gerna, tillsvidare åtminstone, kvarstå, för den händelse att man på ett eller annat ställe af dem fortfarande tillika ville taga någon rättelse, såsom t. ex. der milen för det närvarande ej räknas i andra bråk än ytterst i fjerdedelar eller åttiondedelar. Denna motion afser blott att åstadkomma lättnad och reda der så ske kan, utan att olägenhet deraf må för någon uppstå, som möjligen bättre skulle finna sig i gamla förhållanden, i synnerhet som jag är öfvertygad om att dessa äldre förhållanden nog skola öfvergifvas, sedan man hunnit vänja sig vid den nya indelningen och inse dess fördelar. Allt hvad som är nödvändigt för att vinna det med motionen afsedda syftet är meddelande af föreskrift derom, att i dagböckerna vid gästgifvaregårdarne — helst redan från 1874 års ingång — afstånden utsättas i hela tal med decimalbråk af milen, hvarvid den vanliga approximationsmetoden begagnas, så att hvad som uppgår till eller öfverstiger en half tiondedel räknas för hel, samt att alla räkningar, som afgifvas af tjänstemän m. fl., förklaras böra upptaga väglängden för reseersättningsberäkningen till hela mil och tiondedelar af milen. Visserligen tror jag att hvarje länsstyrelse är oförhindrad att för sitt län afhjelpa här antydda, nu rådande olägenheter beträffande distanstalen; men skulle icke alla länsstyrelser taga sig saken an, eller icke förfara på enahanda sätt, förfelas dock målet, åtminstone i väsendtlig mån. Dessa styrelser äro dessutom icke behöriga att förordna om hvad denna motions senare del innefattar, hvadan en allmän föreskrift i saken i allt fall vore behöflig. Emellertid, förvissad derom att, derest Riksdagen fäster afseende vid motionen, Kongl. Maj:t

lemnar de närmare bestämmelser som kunna vara af nöden, inskränker jag motionen derhän,

att Riksdagen behagade hos Kongl. Maj:t i underdånighet anhålla om föreskrifts utfärdande derom, att allmänna vägars längd emellan gästgifvaregårdar skall beräknas i hela mil och tiondedelar af milen, samt att, i sammanhang dermed, förordnas, att i tjänstemäns reseräkningar, och i andra räkningar, som afse ersättning för resekostnader af kronan, allmänna inrättningar och kassor, väglängden på enahanda sätt skall beräknas.

Om remiss af denna motion till vederbörligt Utskott anhålles.

Stockholm den 25 Januari 1873.

Adolf Helander.

N:o 6.

Af Herr Hörnfeldt, P. O.: Derom att de församlingar, inom hvilka reglering af presterskapets löner försiggått, måtte befrias från skyldigheten att bygga och underhålla sädes- eller så kallad tiondelada.

Ehuru det förslag, jag nu går att framställa, vid de tvänne näst föregående lagtima riksdagarne, varit föremål för Representationens pröfning, utan att vinna det bifall, som synes behöfligt innan den andra statsmakten derå kan fästa vederbörligt afseende, så har jag likväl, i betraktande af den orättvisa tunga, som påbördas allmogen genom att ålägga den byggnad och underhåll af sädes- eller s. k. tiondelada, äfven i de församlingar der reglering af presterskapets löner försiggått, trott mig ännu en gång böra fästa Riksdagens uppmärksamhet på det oegentliga,